

Ulkoistettu turvallisuus - aito tarve vai mielikuvan tuotos

Sari Gustafsson

Pelko on tunnetila, jonka tarkoituksena on kertoa, että meitä uhkaa jokin vaara. Pelokäänne, jotta tietäisimme paeta. Elämän kannalta on tarpeellista, että ihminen pelkää todellisissa vaaratilanteissa. Jatkuva pelko kuitenkin aiheuttaa ylimääräistä vaaralliaan oloa ja psyykkistä kuormitusta.

Suomessa monet ihmiset, ikään ja sukupuoleen katsomatta, joutuvat liian usein kosketuksiin pelon kanssa: niin yksityisessä kuin julkisessa tilassa. Kodin, koulun, työpaikan ja niiden lähiympäristöjen turvallisuus kuuluvat hyvän ympäristön ominaisuuksiin ja ovat elämänlaadun perustekijöitä. Elämmekö oikeasti turvallisuutta ympäristössä vai onko meitä vaivaava turvallisuuden tunne mielikuvien tuotosia?

Turvallisuus voi särkyä

Yksityisimmässä tilassa, kotona, oma turvallisuus voi särkyä esimerkiksi pehveäkkivallan vuoksi, kuten Sampananalassa jouluaattona. Mediasta voimme seurata, kuinka ympäri Suomea oma koti ei olekaan enää välttämättä se turvallinen paikka, jonne voi hyvällä mielein palata töistä tai koulusta. Lyökö mies – tai ehkä vaimo – tänä iltana?

Pienen lapsen turvallisuuden tunne rikkoutuu esimerkiksi päihdeperheissä, joissa elämä on liian monella tapaa epävarmaa. Onko isä tai äiti tänä iltana humalassa tai huumeiden vaikutuksenalaisena? Lyökö se minua tänään? Elämä jatkuu neljän seinän sisällä viikosta toiseen pelon vallatessa mielen.

Turvattomuus ja väkivallan lisääntymisen ovat yleisesti kaupunkielämäänsä kuuluvia huolenaiheita. Suomalaisen huolittaisen katuruuhallituksesta kasvaa jatkuvasti. Päiväsaikaan tutulta tuntuva kaupunki saa monen mielestä pimeällä uhkaavat kasvot.

Pelottavat paikat klerretään kaukaa ja turvatomiksi koettuna aikoina pysyvässä sisällä. Urbaanin väkivallan pelon ydin onkin joutua tuntemattoman tekijän uhriksi sattumanvaraisesti, esimerkiksi naiset puksauskatsusen, miehet nakkikioski- tai taksijonotappelin kohteeksi. Kaupunkipelot tulevat ja menevät aaltoina ajassa.

Tiedotusvälineiden leitsoma pelko voi nostaa esiin tiettyjen paikkojen uhkaavuu-den. Joskus kaupunki muuttuu mielikuvissa nopeasti ja pelon aalto pyyhkääse joi-takin paikkoja – hilpuen sitten pikkuhiljaa turvalliseen arkeen.

Jokelan kaltainen, ennalta arvaamaton tragedia saa kaikki suomalaiset pysähtymään. Media tuo järkytyksen meidän kaikkien tajuntaamme. Suomi ikään kuin kuit-tui heikoksi, ja median välityksellä olimme itsekin kuin jokelalaisia ja aistimme pelon ympärillämme. Murhenäyteinä ei ole on-neksi saanut jatko-osta, mutta pelon tun-nelmaa saatiin kokea muissakin kouluissa eri puolilla Suomea: kiusaamistarkeituk-sessa levitetty pelko peitti hetken lähes ko-ko Suomen.

Pelosta on tullut bisnestä

Ilman todellista väkivaltaa väkivallasta ei puhuttaisi eikä sitä pelättäisi. Puhetta ei pelon määrää ei kuitenkaan ole suorassa suhteessa todellisudessa esiintyvän väkivallan määrään. Pelon maisema on oman mielikuvan tuotos. Pelon kokemukset ja turvattomuuden tunteet koetaan suurena ongelmana, vaikka todennäköisyys niiden toteutumiseksi olisi pieni.

Pelosta on tullut myös bisnestä. Media myy sisältöjään ja kasvattaa liikevoittojaan

Suru koskettaa.

pelolla. Muodostuu oravampyörä, sillä me-dian nostamat kohut rikoksista selittä-vät osaltaan pelon tunteen lisääntymisen. "Voiko se tapahtua sinulle?" Media, joka haluaa vangita yleisönsä, puhuttelee tätä todennäköisyyksien ja mahdollisten vaarojen kielellä.

Myy turvallisuusala myy tuotteitaan ve-toamalla lisääntyneeseen rikollisuuteen. Turvakameraita asennetaan kaupunkiti-laan, vartiointifirmoilla menee lujaa. Halli-tustasolla mietitään, tarvitaanko kouluihin vartiointia, turvakameraita tai metallinpal-jastimia.

Pelko siis myy. Onneksi voimme itse

tehdä edes sen päätöksen, ostammeko keltaisten lehtien riepottelevaa kuvaa uhreista tai asennammeko turvahälyt-timet asuntoihimme. Toivotavasti Suomen kehitys kohti Yhdysvaltojen tai Viron kal-taista turvallisuusshakuista yhteiskuntaa, jossa ihmiset panssaroituvat muurinsa ja hälytyjärjestelmänsä taakse, ei no-pendu tulevaisuudessa nykyistä tahtia. Ainakaan ulkoistettu turvallisuus ei ta-kaa kattoin kohdelluille pienille lapsille tai naisille turvallisuuden tunnetta oman kodin sisällä.

Paula Kejonen-Nittynen, FM